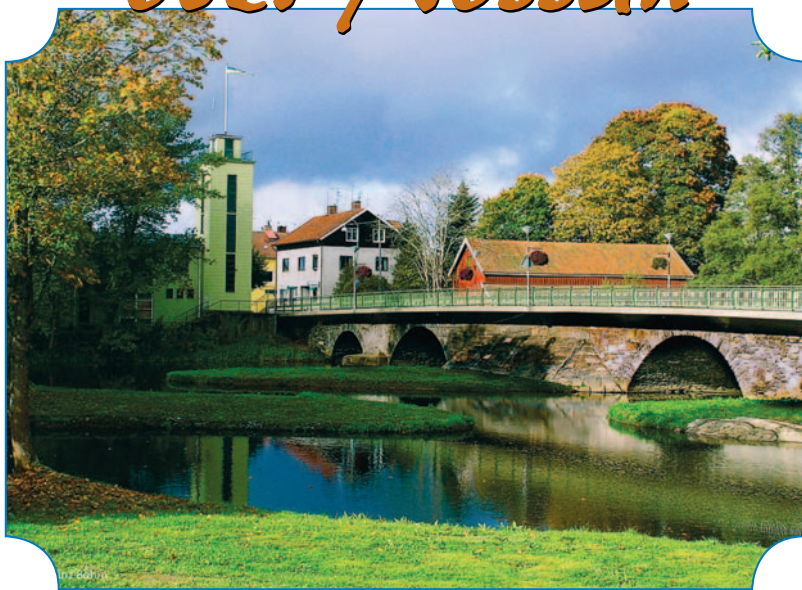

Broarna

över Nossan

i Essunga
kommun

Broarna i Essunga kommun

Nossan är en å, som rinner igenom hela Essunga kommun. Namnet Nossan kommer från isländskans "hnoss", som betyder smycke. Nossan är ett av de få vattendrag i Sverige, som rinner mot norr. Ån börjar nära kyrkan i Borgstena vid Nosse källa i Borås kommun och mynnar ut i Dättern i Väneren mellan Sal och Ås i Grästorps kommun. Den är cirka 10 mil lång.

Över ån går ett stort antal broar både äldre och yngre. I Essunga kommun finns det 14 broar; från Fåglumsbron i sydost till Kanalbron vid Främmestads Herrgård i nordväst.

Vattendraget Nossan har haft stor betydelse för bygden. Många stigar, vandringsleder och vägar följde naturligt åns vindlande sträckning. Vid de många fallen fanns förr sågverk och kvarnar. Några av dem finns fortfarande kvar. Omkring Nossan finns en mycket rik fauna och flora. Ån anses ha en av norra Europas artrikaste fiskevatten. Vi värnar om vår å Nossan och vill bevara den som en natur- och kulturresurs även för framtiden.

Fåglumsbron

Den första valvbron tillkom troligen under 1800-talets första hälft. Den hade två större valv och ett mindre där överloppsvatten släpptes fram vid flod. På strömsidan fanns en så kallad klyvare gjord av uppstaplade stenar.

1923 revs den gamla bron och ersattes med en ny med två stora valv. Byggmästare var Svante Persson från Ramnö, Öster Bitterna. Fåglumsbron kan vara den sista valvbron, som byggdes i Sverige.

Krokstorpsbron

1962 byggdes en ny bro över Nossan vid Krokstorp av Svenska Stenbeläggningar. Bron är en plattramsbro, som vilar på betongpelare på berget. Den är väl anpassad till dagens intensiva trafik; här finns bland annat stor företagsverksamhet i trakten.

Medelvattenföringen i Nossan vid Krokstorp är sex kubikmeter i sekunden.

Den gamla bron var byggd 1888. Det var en stenvalvsbro, delar av den finns bevarade under kvarnbryggan.

Ånastocken

I många sekel har stockar tagit folk över ån i Vägatorp, översvämningar och is har tårt på dem alla. Den första riktiga bron, en järnbro från Lundviks i Vänersborg, kom på plats 1914. Tidens tand drev även sitt förstörelseverk på denna bro och efter 90 års tjänst är det dags för en ny, kraftfull träbro.

Den 24 februari 2004 anländer en ny bro efter en resa på 110 mil från Kroksjö utanför Skellefteå, 14 ton tung av tryckimpregnerad norrlandstall och till ett pris av 525 000 kronor.

Träbron

I början av 1960-talet skulle den gamla landsvägsbron breddas. Under tiden den var avstängd, beslöt man bygga en träbro några hundra meter uppströms. Ansvarig för bygget var byggmästare Gran från Borås. Den tidigare badplatsen vid mejeriet med ett antal badhytter, trampolin med mera fick rivas. Även trädgårdsmästare Jonssons odlingar i närheten av det nya brofästet försvann. Efter att den gamla bron var ombyggd, var det många som ville ha kvar träbron och i dag är det nog ingen, som vill ta bort den.

Järnvägsbron

Västergötland-Göteborgs Järnväg öppnades för trafik den 1 januari 1900. Den officiella invigningen förrättades av kung Oscar II den 16 juli samma år. Klockan 3.33 på eftermiddagen den dagen passerade kungen Nössebro på sin färd från Skara mot Göteborg. Nu är järnvägen borta men kvar finns bron som efter underhåll och ombyggnad används av promenerande och cyklister och påminner om en viktig tid i Nössebros historia.

Stenbron

På kartor från 1600- och 1700-talen återfinns Nosse bro eller Norse Braa. Vårfloden 1785 orsakade stora skador på bron, byggd av Adam Pickel. Bron var av trä och uppbyggd på två stenkar. 1813 väcktes frågan om att ersätta träbron med en av sten. Uppdraget att bygga en stenbro med fem valv gick till Fredrik Sundler från Vårgårda. Den invigdes den 1 november 1842. På 1960-talet bredades bron och gjordes säkrare. Nu är bron fasadbelyst och kvarnen vid ena brofästet har renoverats.

Gångbron

"Nossan begåvades med en ny bro när de fyra betongbalkarna om tillsammans 36 ton på onsdagsförmiddagen lyftes på plats vid fundamentet vid gång- och cykelbron i Nossebro. Överfarten är placerad mitt emot skolan och är främst avsedd att serva trafik mellan Kerstinsåsområdet och skolan. Grusvägen ner mot ån ska nu rivas upp och värmekulverterna läggas ner. Rören, genom vilka Vårdcentrat skall få sitt varmvatten från fjärrvärmeverket, kommer att placeras mellan balkarna i bron." skrev SKLT den 24 mars 1984.

Hängbron

"Hagavad är ett före detta vadställe eller åövergång vid Haga, syd om Bärebergs by, Viste härad i Skaraborgs län" noterade M Svenungssen 1939.

Hängbron vid vackra Hagavad i Bäreberg tillkom på initiativ av Svenska Missionsförbundets scouter i Nossebro i början på 1970-talet. Scouterna och deras ledare fick också hjälp av Essunga kommun med vissa byggnadsarbeten. I dag är bron en del av en motions slinga runt Högaberget och vidare till Nossebro.

Stolpabron

Kyrkoherde Sven Hvarfner i Bäreberg Främmestad påpekade i en skrivelse i september 1797 att "sockenmännen skulle iståndsätta och underhålla den flotte, som Bärebergs sockenmän låtit bygga, där kyrkvägen från Bärebergs prästgård löper över ån Nossan till Bärebergs kyrka". År 1840 byggdes en träbro på stolpar därav namnet Stolpabron. Den var svår att underhålla och byttes 1907 ut mot en vägbro av järn. Dagens bro är av betong och byggdes 1965.

Bredölsbroarna

Vid Bredöl fanns tidigt så kallade stockebroar. År 1927 byggde militären två stabilare broar.

En ny bro på järnbalkar kom till 1959. Dessa broar skulle komma att ersättas, det skedde 1987–1988 då de nuvarande betongbroarna byggdes.

Baljeforsbron

Broförbindelsen vid Baljefors har haft stor betydelse för bygden. De första broarna var av trä. Vid vårflod flöt de enkla och lågt byggda broarna med i vattenmassorna.

Nuvarande bro byggdes 1855 av en smålänning med hjälp av bygdens folk för 6 000 riksdaler. Den nära 100 meter långa bron i tre spann är byggd i en båge, det gör den mycket unik. Ökad trafik gjorde det nödvändigt att förstärka och bredda bron. Arbetet utfördes under den milda vinter 1973–1974 och öppnades åter för trafik på valborgsmässoafton.

Herrgårdsbron

Den första bron byggdes troligtvis någon gång på 1700-talet. När Brogården, som ligger på den östra sidan om ån, införlivades med Främmestads Säteri, var det nödvändigt att lätt komma över till markerna där. Äldsta bron låg ett tjugotal meter norr om den nuvarande.

En del av dagens bro var landsvägsbro i Tengene. Bröderna Larsson på Säteriet köpte den gamla bron, för övrigt tillverkad i Vänersborg 1893. Den 20 juni 1950 flyttades den till Främmestad. Brons 20 meter långa stålskelett väger 14 ton.

Kanalbron

Redan på 1870-talet byggdes en fabrik vid Hagalid för att framställa pappersmassa. Det var till denna anläggning som en kanal grävdes. Denna lösning med en grävd kanal uppe på åbrinken gav en fallhöjd på hela 12 meter.

När kanalen var grävd, blev man tvungen att korsa den för att komma ned till pappersmassfabriken. I samband med detta byggdes Kanalbron som med åren har förstärkts och förbättras.

Essunga kommun

Häftet "Broarna över Nossan i Essunga kommun" togs fram till Nossans Dag 6 maj 2007 och är utgivet av Essunga kommun i samarbete med hembygdsföreningarna i kommunen.